

Film „Põlevkivielekter meie elus“

i Filmi „Elekter meie elus“ stsenaariumisse tungisid sisse pahalased, mis kustutasid mõned sõnad ja ajasid segi stsenaariumi esimese poole teksti järjekorra. Vaata filmi ja korrasta selle põhjal stsenaarium. **Täida lüngad ja kirjuta tekstiosa ette järjekorranumber.**

Kahes suures elektrijaamas põletatakse põlevkivi ja nii toodetakse praegu 90% Eesti elektrist.

Narvas asuvas _____ elektrijaamas ja piirilinnast paarikümne kilomeetri kaugusel asuvas Eesti elektrijaamas toodetakse nii palju elektrit, et seda jätkub tubade valgustamiseks, tehaste töötamiseks ja paljuks muuks, isegi välismaale müümiseks.

Siia mängutuppa tuleb elekter tõepoolest juhtmeid pidi. Juhtmed lähevad maja elektrikappi, siis

küla või linnajao alajaama, sealt suunduvad _____ juhtmed ühest suurest alajaamast teise, kuni jõutakse Narva elektrijaamadesse.

Kogu maailmas on nii palju põlevkivi, et sellest võiks toota üle 400 miljardi tonni põlevkiviõli. See on hirmus suur kogus. Kõige rohkem on seda Ameerika Ühendriikides, Hiinas ja Venemaal, aga Eesti põlevkivi, mida kasutatakse juba varsti juba aastat, on nende seas eriline. See on pruun kivim, mis kätte võttes tundub palju kergem, kui sama suur paekivitükk. See kivim koosneb orgaanilisest ainust, mida nimetatakse kerogeeniks, paekivi- ja saviosakestest. Eesti põlevkivi, mida

ka _____ kutsutakse, tekkis vanaaegkonnas, Ordoviitsiumi ajastul. Ordoviitsiumiks kutsutakse ajastut, mis algas 488 miljonit ja lõppes 433 miljonit aastat tagasi. Eesti kohal oli siis madal ja soe meri, kus elasid kummalised loomad, bakterid, mõned vetikaliigid ja sinikud (või tsüaanobakterid).

Niisiis, põlevkivi on Eesti üks tähtsamaid maavarasid. Seda kaevandatakse praegu Virumaal ja kõige suurem põlevkivikaevandus on Estonia kaevandus. Selles kaevanduses kaevandatakse põlevkivi, mis

lasub umbes _____ meetri sügavusel. Põlevkivikihind on üle kahe meetri paks ning põlevkivikihid on vaheldumisi paekivikihtidega. Veel nelikümmend aastat tagasi oli kaevandustes palju käsitsitööd, nüüd mürisevad maa all masinad.

Põlev kivi – see kõlab kummaliselt. Kuidas saab kivi põleda? Loomulikult ei põle igasugune kivi.

Et põleda, peab kivimis olema _____ ainet. Selliseid kivimeid kutsutaksegi põlevkivideks ja just sellepärast, et need kivimid põlevad, annavad sooja ja nendest saab toota isegi õli.

Eesti põlevkivi tekkiski põhiliselt bakteritest ja vetikatest. Surnud bakterid ja vetikad settisid merepõhja, esialgu tekkis muda, kuhu jäi ka palju surnud loomi – trilobiite, brahhiopode,

sammaloomi. _____ aastate jooksul sai mudast kivim. Kui kõndida vanadel aherainemägedel või vanades põlevkivikarjäärides, võib leida kivimisse jäänud loomade

jäänuseid. _____ ehk fossiilid on uudishimulike inimestele niisama põnevad vaadata ja koguda, geoloogidele aga pakuvad need teavet, kuidas on mingi tekkinud – kas tegemist on meres või järves settinud materjalist tekkinud kivimiga, kas selle kivimi tekkimise ajal oli soe või külm, kas ilmad olid tormised või vaiksed ja isegi seda, millest koosnes Maa atmosfäär, saab teada kivimitest leitud kivististe järgi.

Energiaallikad

Täienda energiaallikate joonist. Viis Eesti jaoks kõige olulisemat energiaallikat tähistab E. Keskkonnasõbralikud energiaallikad tähistab ♻️.

Miks on turvas joonisel just selles kohas? _____

